

WPROWADZENIE

Piotr Jabłoński

Dyrektor Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

Pierwsza połowa roku 2022 to dla Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU) nie tylko kontynuowanie procesów integracji merytorycznej i instytucjonalnej Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ale również wydarzenia na scenie międzynarodowej, wobec których nie mogliśmy przejść obojętnie.

Wszyscy pragniemy wrócić do postCOVID-owej normalności, ale na drodze do niej pojawiło się kolejne zagrożenie ludzkiego życia i bezpieczeństwa, w postaci agresji Rosji na suwerenną Ukrainę. Wojna, w kraju sąsiadującym z Polską, wpłynęła bezpośrednio na sytuację w naszym kraju. KCPU, biorąc pod uwagę obecną sytuację związaną z dużą liczbą osób z Ukrainy przebywających na terenie Polski, uruchomiło w marcu Telefon Zaufania dla Osób z Ukrainy, doświadczających problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych lub ich bliskich. Do dyspozycji zainteresowanych są dwa numery czynne codziennie od godz. 16.00 do 21.00: bezpłatny 800 11 08 11 oraz płatny według taryfy operatora 22 290 70 00. Telefon obsługiwany jest w języku ukraińskim, polskim i rosyjskim.

Działania kierowane do osób z Ukrainy, które przyjechały do Polski w wyniku agresji Rosji na ich kraj, podjęły również placówki leczenia uzależnień. Od samego początku programy leczenia substytucyjnego zaczęły przyjmować osoby uzależnione od opioidów. Obecnie w programach tych leczy się około 100 osób z Ukrainy. Wsparciem w kierowaniu osób do tego typu programów były organizacje zajmujące się redukcją szkód, które wykorzystywały swoje doświadczenia we współpracy międzynarodowej. Istotną kwestią staje się przepływ informacji pomiędzy wszystkimi interesariuszami pomocy udzielanej osobom przebywającym w Polsce. Jako KCPU staramy się informować organizacje międzynarodowe o sytuacji w Polsce w obszarze wspierania osób z Ukrainy z problemami związanymi z uzależnieniami. W maju przeprowadziliśmy we współpracy z EMCDDA wywiad grupowy on-line dotyczący sytuacji Ukraińców z problemem narkotykowym,

którzy przybyli do UE w związku z wybuchem wojny. W badaniu wzięli udział przedstawiciele placówek leczniczych, programów redukcji szkód oraz programów leczenia substytucyjnego. Badanie miało na celu szybką ocenę zapotrzebowania, reakcji i gotowości Polski w zakresie zapewniania interwencji związanych z narkotykami. Obecnie trwają prace nad wydaniem wspólnie z EMCDDA materiałów informacyjno-educacyjnych związanych z pracą nad traumą, szczególnie wśród dzieci, dla osób z Ukrainy.

Wspierając systemowe reakcje na aktualne potrzeby i planowanie przyszłych działań, KCPU zleciło projekt dotyczący działań z zakresu profilaktyki selektywnej realizowanych wśród uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Polski, w szczególności matek i ich dzieci zagrożonych wystąpieniem lub rozwinięciem się ryzykownych zachowań, w tym używania substancji psychoaktywnych. W ramach tego projektu realizowane są działania we współpracy z ośrodkami akademickimi z Warszawy, Lublina oraz Białegostoku. W tym roku planujemy też zlecić badanie, mające na celu poznanie potrzeb matek oraz dzieci uciekających przed wojną z Ukrainy, aby lepiej poznać ich kondycję psychiczną. Wyniki badań mają posłużyć do poznania funkcjonowania uchodźców i ich potrzeb w zakresie wsparcia. Cały czas rozmawiamy z naszymi partnerami, aby system pomocy dla osób tego potrzebujących był jak najlepszy. Na przykład w trakcie spotkania Ekspertów Wojewódzkich ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii w województwie lubelskim, zorganizowanym wspólnie z ROPS w Lublinie, dyskutowano na temat pomocy osobom z Ukrainy w ramach działań Urzędów Marszałkowskich oraz podległych im instytucji.

Warto również wspomnieć, że polska delegacja wzięła udział w 65. sesji Komisji Środków Odurzających (Commission on Narcotic Drugs /CND) w dniach 14-18 marca 2022 roku w Wiedniu. Tematem przewodnim debaty generalnej tegorocznej sesji było zagadnienie efektywnej odbudowy po pandemii COVID-19 przy jednoczesnym dążeniu do pełnej realizacji Agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 (*Building back better from the coronavirus disease COVID-19 while*

advancing the full implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development). Jednakże sesja została zdominowana przez temat rosyjskiej agresji wobec Ukrainy. Liczne delegacje w swych wystąpieniach potępiły atak Rosji, domagając się jak najszybszego zakończenia działań wojennych przez stronę rosyjską. Unia Europejska w trybie pilnym rozszerzyła wszystkie swe wystąpienia o kwestie dotyczące agresji rosyjskiej i związanego z tym kryzysu humanitarnego. Mając na uwadze powyższe, UE wraz z państwami szeroko rozumianego Zachodu bojkotowała inicjatywy rosyjskie podczas tegorocznej sesji, w tym nie uczestniczyła w procedowaniu rezolucji rosyjskiej oraz poinformowała stronę rosyjską, że jeśli ich rezolucja pojawi się na Sesji Plenarnej UE – zgłasza za jej odrzuceniem. Wobec braku szerszego poparcia dla swej rezolucji,

Rosja wycofała ją podczas ostatniego dnia obrad CND. Także w kwestii planowanych wcześniej side-eventów z udziałem Rosji (decyzja w tej sprawie zapadła jeszcze w 2021 roku), UE podjęła decyzję o rezygnacji z organizacji spotkań, w których udział wzięliby przedstawiciele tego państwa.

Rosyjska agresja na wolną Ukrainę pokazuje, jak wiele dla nas w Polsce znaczy solidarność i empatia. Jak, w tych smutnych czasach, spontanicznie, a jednocześnie profesjonalnie, potrafiliśmy się zorganizować – przede wszystkim jako społeczeństwo obywatelskie, ale również jako instytucje publiczne – i dawać dowody niesienia realnej pomocy dla ludzi doświadczających traumy, potrzebujących pomocy we wszelkiej postaci, tak duchowej, jak i psychologicznej, zdrowotnej oraz materialnej.